

نقدی بر ماخل «خمینی، روح‌الله» در دایرةالمعارف بزرگ اسلامی

سهراب مقدمی شهیدانی
میثم عبداللہی چیرانی

سرشناسه: مقدمی شهیدانی، سهراب، ۱۳۶۵ -
 عنوان قرارداد: دایره المعارف بزرگ اسلامی، برگزیده، شرح
 عنوان و نام پدیدآور: نقدی بر مدخل «خمینی، روح الله» در دایره المعارف بزرگ اسلامی / سهراب مقدمی شهیدانی،
 میثم عبداللهی چیرانی.
 مشخصات نشر: تهران: بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۲۴۰ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۸۶۸-۸-۷
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتاب حاضر نقدی بر یک مدخل از کتاب «دایره المعارف بزرگ اسلامی» است.
 موضوع: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- سرگذشتنامه
 موضوع: Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Biography
 موضوع: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- کتابشناسی
 موضوع: Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Bibliography
 موضوع: دایره المعارف بزرگ اسلامی -- نقد و تفسیر
 موضوع: رسای دولت -- ایران -- سرگذشتنامه
 موضوع: Heads of state -- Iran -- Biography
 شناسه افزوده: بداللهی چیرانی، میثم، ۱۳۶۷ -
 شناسه افزوده: بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی
 رده بندی کنگره: ۱۵/۷/۱۳۷۷ DSR
 رده بندی دیویی: ۹۲/۴۲۰۱۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۴۵۸۳۴

بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی

نقدی بر مدخل «خمینی، روح الله» در دایره المعارف بزرگ اسلامی

سهراب مقدمی شهیدانی - میثم عبداللهی چیرانی

مشخصات نشر: تهران: بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی

صفحه آرای: داود امیری - سید احسان عمرانی

ویراستار: مهدی کریمی

نمایه: محمد خاکپور

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۸۶۸-۸-۷ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان دیباجی جنوبی، خیابان شهید تسلیمی، خیابان شهید نماز زاده، کوچه دادآفرین، پلاک ۶

تلفن: ۲۲۵۷۹۱۹۲-۵ نمابر: ۲۲۷۶۱۲۶۴ صندوق پستی: ۱۹۳۹۵-۷۳۸۵

www.iranemoaser.ir

فهرست مطالب

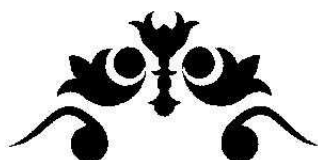

۹	مقدمه.....
۱۳	اشکالات محتوایی.....
۱۵	تولد امام.....
۱۶	اجداد امام.....
۲۰	اساتید امام.....
۲۳	آشنایی امام خمینی، با آیت الله شاه آبادی.....
۲۴	اجتهاد امام.....
۲۷	آثار و تألیفات امام.....
۲۷	۱. کتاب کشف اسرار.....
۲۸	۲. تعلیقات امام بر کتاب مفتاح الغیب قونوی.....
۲۹	۳. رساله نجاه العباد.....
۳۱	۴. لمحات الاصول.....
۳۱	۵. کتاب ولایت فقیه.....

۶. التعليقة على الفوائد الرضوية..... ۳۲
- حوزه درسی و شاگردان امام خمینی..... ۳۲
- لایحه اصلاحات در دولت امینی و بعد از آن..... ۳۸
- حاج آقا روح الله کمالوند..... ۳۹
- ماجرای فیضیه..... ۴۷
- نقش بازرگان و نهضت آزادی در قیام ۱۵ خرداد ۴۲..... ۵۰
- در تفسیر آیت الله طالقانی و مهندس بازرگان پس از قیام ۱۵ خرداد..... ۵۳
- امام پس از آزادی از زندان در سال ۴۳..... ۵۶
- تبعید امام به ترکیه..... ۵۸
- تبعید امام ریسه در کل برای مبارزات مسلحانه..... ۵۸
- پیشینه نظریه ولایت فقیه امام خمینی..... ۵۹
- دستگیری سیداحمد در پی سفر به عراق..... ۶۱
- رحلت آیت الله حکیم و انتشار اعلامیه ۱۱ خابری..... ۶۱
- مهندس بازرگان و شورای انقلاب..... ۶۲
- به رسمیت شناخته شدن رهبری امام..... ۷۲
- نخست وزیران شاه..... ۷۳
- ورود امام به ایران..... ۷۶
- نواب و فداییان اسلام، زمینه ساز فعالیت سیاسی امام..... ۷۹
- عملکرد دولت موقت در تدوین قانون اساسی..... ۸۰
- تاریخ آغاز جنگ تحمیلی..... ۸۳
- روابط آمریکا و انقلاب اسلامی..... ۸۳
۱. ادعای تلاش برای ارتباط مستقیم آمریکایی ها با امام..... ۸۳
۲. روایت وارونه از تسخیر لانه جاسوسی آمریکا..... ۸۷
۳. عملکرد دولت موقت در ماجرای تسخیر لانه جاسوسی..... ۹۲

۴. شرایط چهارگانه امام برای مذاکره با آمریکا.....	۹۵
ماجرای طبس.....	۹۸
عدم اشاره به درگیری های تجزیه طلبانه.....	۹۹
سیاست خارجی «درهای باز» برای عبور از تنگنا از سوی امام.....	۱۰۰
پذیرش قطعنامه ۵۹۸.....	۱۰۱
عملیات مرصاد.....	۱۰۱
امام خمینی و تکثرگرایی.....	۱۰۲
نامه به گدایان.....	۱۰۵
انتصاب و عزل ایستاده منتظری.....	۱۰۷
هیت تدوین متدیم انور الماسی.....	۱۲۷
رحلت امام.....	۱۳۰
حاکمیت مردم از نگاه امام.....	۱۳۲
تحلیل امام با مبانی و الگوی علمی متدیم در اندیشه غربی.....	۱۴۵
سیاست خارجی امام.....	۱۴۷
اوضاع دانشگاه قبل از پیروزی انقلاب.....	۱۵۶
اندیشه ها و نهادهای انقلابی؛ تربیتی، اقتصادی، امنیتی.....	۱۵۷
کارکرد ابدی احکام اسلامی در مکتب فقهی امام.....	۱۵۹
آقا سیدمصطفی خمینی.....	۱۶۲
آقا سیداحمد خمینی.....	۱۷۱
تسلیم به مناسبت ارتحال امام.....	۱۸۴
اماکن و مؤسسات منسوب به امام.....	۱۸۴
اشکالات ساختاری.....	۱۹۵
منابع مدخل.....	۱۹۶
۱. عدم مراعات تقدم و تأخر در استفاده از منابع.....	۱۹۶

۲. استفاده انحصاری از منابع خاص..... ۱۹۷
۳. اشکالات محتوایی در برخی منابع..... ۱۹۸
۴. استفاده از منابع جهت‌دار و غیر مستند..... ۱۹۹
- ایرادات مربوط به کیفیت استفاده از تقویم ها و ذکر تاریخ وقایع..... ۲۰۰
۱. عدم وحدت رویه در استفاده از تقویم ها..... ۲۰۰
۲. اشتباه محاسباتی در سال شمار زندگی امام..... ۲۰۰
۳. عدم وحدت رویه در القاب..... ۲۰۲
- عناوین مترادف ها..... ۲۰۴
- کاربرد نام صحیح اصطلاحات علمی و استفاده از ترکیب های نامأنوس..... ۲۰۵
- غلط های املائی و اشکالات ویرایشی..... ۲۰۹
- ابهام گویی..... ۲۱۰
- وجود تحلیل و جهت گیری خاص..... ۲۱۱
- منابع..... ۲۱۴
- نمایه..... ۲۲۳

مقدمه

دایرةالمعارف بزرگ اسلامی بکر، ۱ نخستین و گسترده‌ترین تلاش‌ها جهت دانشنامه‌نویسی در ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی است که با مدیریت و نظارت سیدکاظم موسوی بجنوردی^۱ و با همراهی جمعی از نویسندگان ایرانی به نگارش درآمده است. این دایرةالمعارف از اوایل دهه شصت شروع و تا کنون ۲۲ جلد از آن منتشر شده است.^۲ در آخرین مجلد منتشر شده از این دانشنامه، مدخلی به بنیان‌گذار انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) اختصاص داده شده است. «مدخل «خمینی»، از صفحه ۶۶۴ تا ۷۶۳ از جلد ۲۲ دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، شامل می‌شود که نویسندگان آن آقایان فرامرز حاج‌منوچهری، احمد پاکتچی و حمید انصاری هستند.

۱. سید کاظم بجنوردی فرزند آیت‌الله میرزا حسن بجنوردی و برادر سید محمد بجنوردی (پدر خانم سید حسن خمینی) است. وی در دوران مبارزات اسلامی به تأسیس گروهی با نام حزب ملل اسلامی همت گمارد که با مشی مبارزات مسلحانه اعلام موجودیت کرده بود. اگرچه همه اعضای این تشکیلات نوپا در یکی از نخستین مجامع عمومی‌اش در کوه‌های اطراف تهران دستگیر شدند، و طومار این گروه از هم پاشید، اما به همین واسطه از وی به عنوان یکی از مبارزان انقلاب اسلامی یاد می‌شود.

۲. این دایرةالمعارف در اسفندماه ۱۳۶۲ در تهران تأسیس شد و نخستین و بزرگ‌ترین اثر تحقیقی این مرکز «دایرةالمعارف بزرگ اسلامی» است که جلد اول این دایرةالمعارف در ابتدای دهه ۷۰ انتشار یافته است.

نظر به اهمیت علمی ویژه متون دانشنامه‌ای و تأثیرات فراگیر و بلندمدت آن بر محافل علمی داخلی و خارجی، بازخوانی نقادانه و علمی این مقاله ضروری می‌نماید. این مسئله وقتی اهمیت ویژه می‌یابد که مدخل مورد اشاره، از این پس به عنوان متن معیار در معرفی امام خمینی (ره) تلقی خواهد شد و بی‌شک منشأ قضاوت پیرامون پیشینه خانوادگی، مبارزاتی، علمی و شخصیتی حضرت امام خواهد بود.

ضمن تأیید تلاش‌های نگارندگان مدخل مربوط به امام خمینی (ره) در دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، لازم به یادآوری است که هدف از این نقد و نظر این است که با مراجعه به منابع متن، با نکر، مستندات آرشیوهای معتبر، به نقض و ابرام برخی از داده‌های موجود در مدخل حاضر پرداخته شود. امید است این نقد و نظر سازنده و علمی، به هم‌افزایی و رفع نقایص منجر شود.

در نگارش این نوشتار، با استناد به طالب‌مندرج در مدخل مورد نقد، ارجاعات مربوط به آن به صورت درون‌متنی آورده شد و مستندات مرتبط با مطالب مورد نقد، به صورت پاورقی ذکر می‌گردد.

این نقد دارای دو بخش کلی است که بخش اول اشکالات محتوایی را شامل می‌شود و بخش دوم به اشکالات ساختاری و ویرایشی می‌پردازد.

سیر تاریخی و ترتیب منطقی مدخل، مبنای نظم سرفصل‌ها در نوشتار حاضر است. عمده موارد نقد، مربوط به اشکالات محتوایی و ناظر به رویکرد و روش تاریخی-تحلیلی مدخل است و از این حیث، بخش مربوط به اندیشه‌های فقهی و سیاسی امام -جز در موارد معدود، آن‌هم با رویکرد صرفاً نقضی- مورد مطالعه انتقادی در این اثر قرار نگرفته است. در کنار نقد محتوا با رویکرد تاریخی-تحلیلی، از ایرادات ساختاری نیز غفلت نشده و در پایان این اثر، بخش مختصری نیز به اشکالات ساختاری-ویرایشی اختصاص داده شده است.

در پایان، از توجه ویژه حجت الاسلام والمسلمین استاد سید حمید روحانی کمال تشکر و تقدیر را داریم که با وجود مشغله علمی فراوان، فرصتی را به بازبینی این وجیزه و تذکر مکتوب نکات اصلاحی، اختصاص فرمودند. همچنین، از برادران فرهیخته آقایان سعید احمدی فرد و محمد خاکپور نیز که در سامان یافتن این نقد، زحماتی را متحمل شده‌اند، کمال تشکر را داریم.

یکشنبه ۱۳ تیر ۱۳۹۵

۲۷ رمضان المبارک ۱۴۳۷ ق

قم المقدسه

بنابر تاریخ پوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی (واحد قم)

عزرا ب مقدمی شهیدانی

www.ketab.ir